

Få viden til at vælge
VIA Læreruddannelsen i Aarhus

Flersprogethed i skolen

Gabriele Wolf & Line Møller Daugaard

Læreruddannelseskongference 2016
Odense Congress Center, d. 15. november 2016

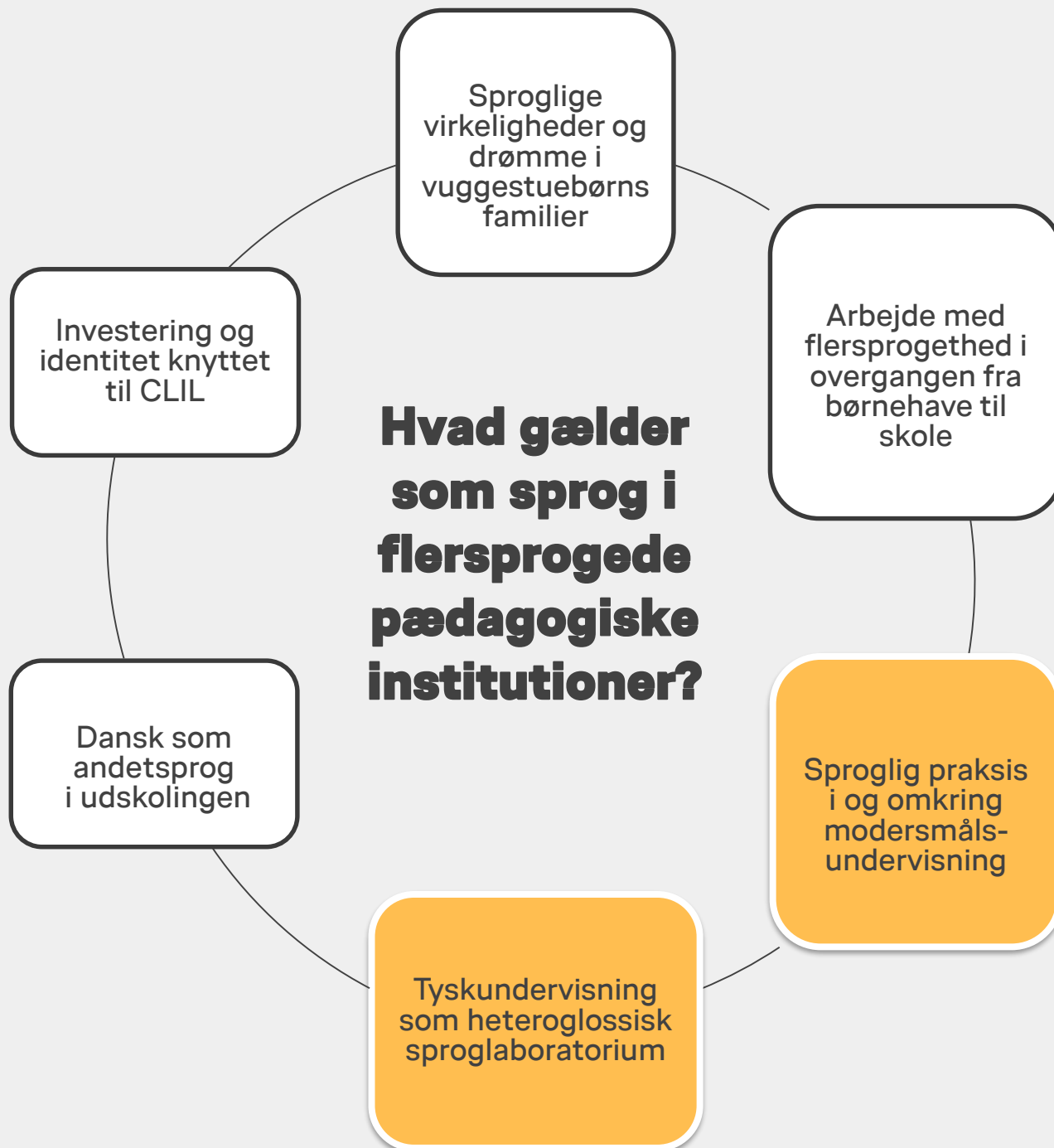
Hvem er vi?

- **Gabriele Wolf**
Lektor
Læreruddannelsen i Aarhus
- **Line Møller Daugaard**
Lektor, ph.d.
Læreruddannelsen i Aarhus

Workshoppens forløb

- Kort introduktion
- Oplæg v. Line, efterfulgt af opklarende spørgsmål
- Oplæg v. Gabriele, efterfulgt af opklarende spørgsmål
- Fælles drøftelse af flersprogethed i skolen

Introduktion: Flersprogethed i skolen

Sproglige virkeligheder og drømme i vuggestuebørns familier

Arbejde med flersprogethed i overgangen fra børnehave til skole

**Fælles teoretisk grundlag:
Sociolingvistik**

Sproglig praksis i og omkring modersmålsundervisning

Tyskundervisning som heteroglossisk sproglaboratorium

Investering og identitet knyttet til CLIL

Dansk som andetsprog i udskolingen

Et sociolingvistisk grundlag

Jan Blommaerts globaliseringssociolingvistik:

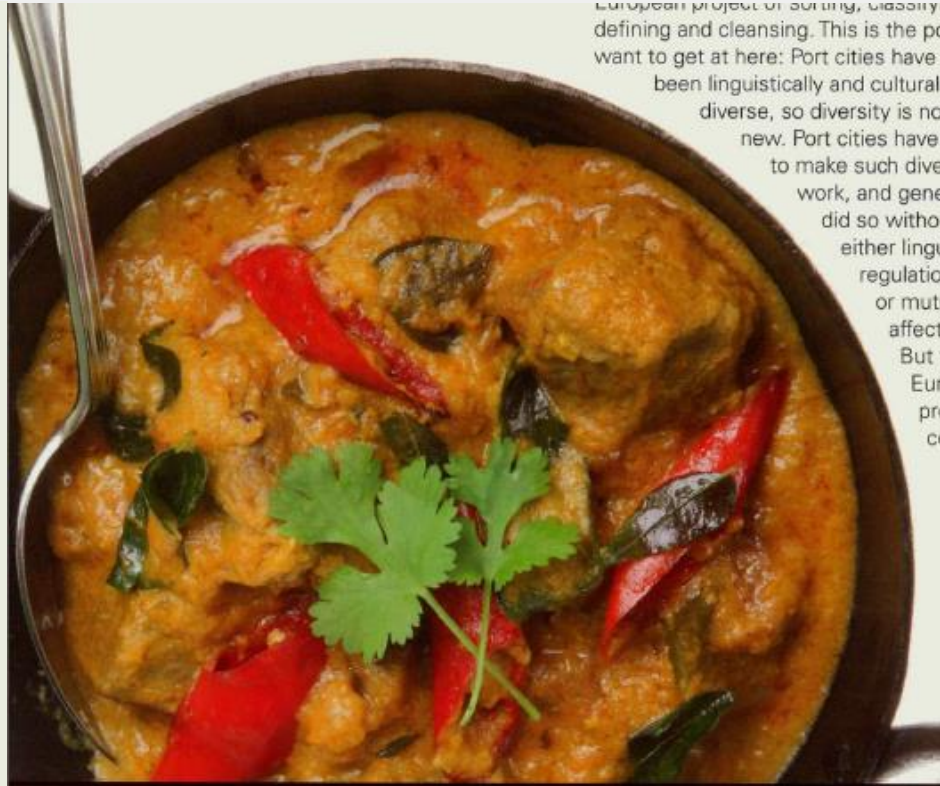
- Et opgør med et artefaktualiseret syn på sprog som afgrænsede, isolerede enheder
- Sprog som situeret praksis og mobile ressourcer snarere end givne og tællelige enheder
- “[G]lobalization forces sociolinguistics to unthink its classical distinctions and biases and rethink itself as a sociolinguistics of mobile resources, framed in terms of trans-contextual networks, flows and movements”
(Blommaert 2010:1)

ONE TYPICAL IMAGE OF SPICES IS OF SEPARATE AND LABELLED BAGS, COLOURED AND SCENTED, STACKED UP IN MARKETS. THE PROBLEM HERE IS THAT THIS IS ALSO HOW WE TEND TO LOOK AT LANGUAGES, BUT LANGUAGES ARE MORE LIKE CURRIES THAN SACKS OF SPICE.

(Pennycook 2012:8)

ONE TYPICAL IMAGE OF SPICES IS OF SEPARATE AND LABELLED BAGS, COLOURED AND SCENTED, STACKED UP IN MARKETS. THE PROBLEM HERE IS THAT THIS IS ALSO HOW WE TEND TO LOOK AT LANGUAGES, BUT LANGUAGES ARE MORE LIKE CURRIES THAN SACKS OF SPICE.

European project of sorting, classifying, defining and cleansing. This is the point I want to get at here: Port cities have always been linguistically and culturally diverse, so diversity is not new. Port cities have had to make such diversity work, and generations did so without either linguistic regulation or mutual affectivity. But this is the European project of co-

(Pennycook 2012:8)

Hvad er lingvistisk etnografi?

- Nyere forskningstradition med fokus på relationen mellem sprog og socialitet
- Udspring i britisk sociolingvistik, anvendt lingvistik og uddannelsesforskning
- Bygger på en grundlæggende antagelse om, at sprog og social praksis er tæt forbundne størrelser, der gensidigt øver indflydelse på hinanden:

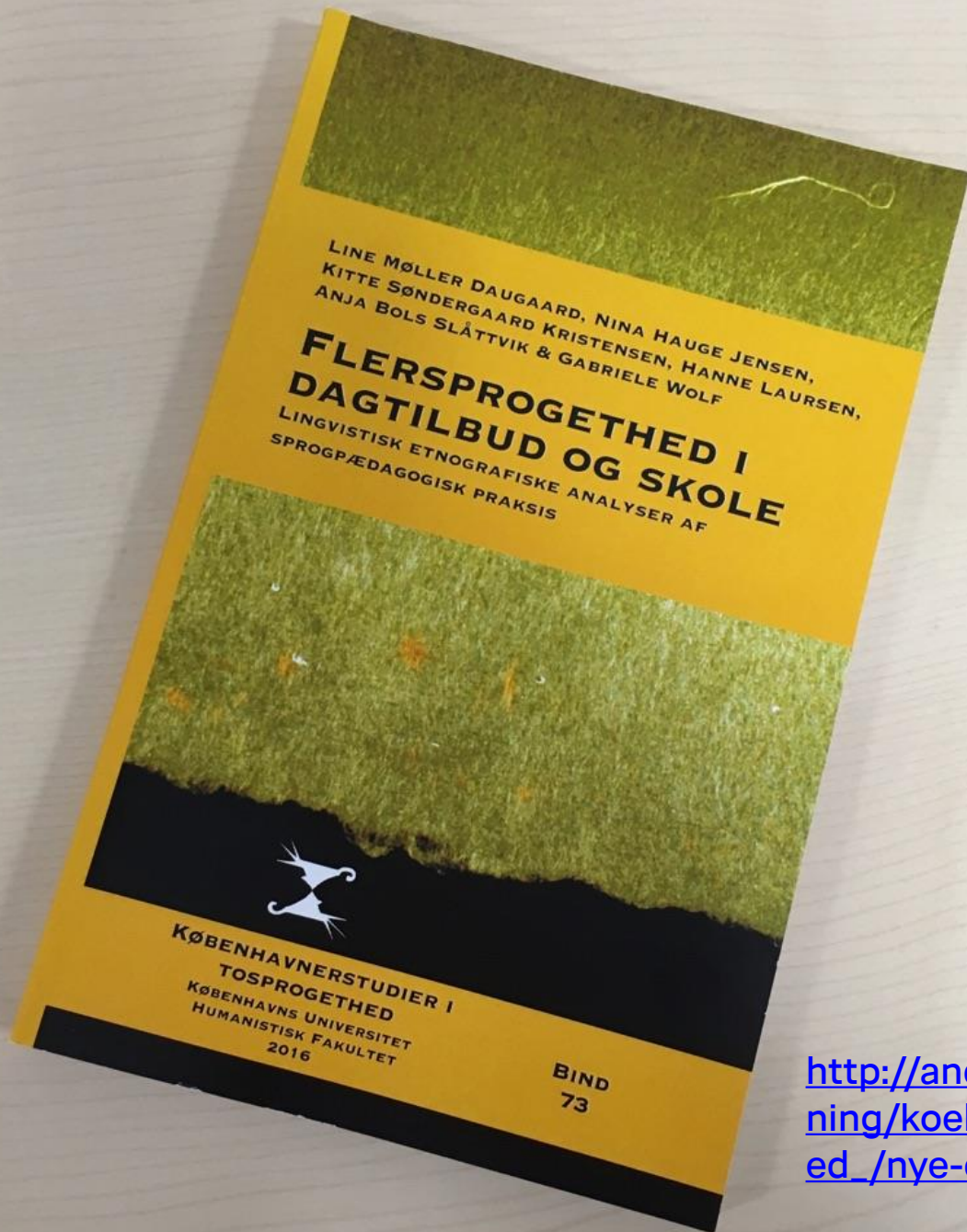
"... det, der sker i det små og lokale, og det, der sker i det helt store, har en hel del med hinanden at gøre"
(Karrebæk 2011:13)

Den analytiske ambition i lingvistisk etnografi

En lingvistisk etnografisk analyse er sprognær og detaljeret – men uden at tabe blikket for den kontekst, den sproglige praksis er indlejret i:

“... look closely and look locally, while tying observations to broader relations of power and ideology”

(Creese 2010:141)

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING Line Møller Daugaard.....	5
SPROGLIGE VIRKELIGHEDER OG SPROGDRØMME HOS SMÅ BØRNS FORÆLDRE Hanne Laursen.....	16
MIT SPROG – DIT SPROG – VORES SPROG. SPROGPOLITIK PÅ ARBEJDE I 0. KLASSE Kitte Søndergaard Kristensen.....	34
MODERSMÅL OG MODERSMÅLSUNDERVISNING I SKOLENS SPROGLIGE ORDEN Line Møller Daugaard.....	52
TYSKUNDERVISNING SOM ET HETEROGLOSSISK SPROGLABORATORIUM Gabriele Wolf.....	81
DANMARK – IRAK TUR-RETUR. DANSK SOM ANDETSPROG I BEVÆGELSE Nina Hauge Jensen.....	102
VI ER SÆRLIGE – IKKE SÆRLINGE! INVESTERING OG IDENTITET OMKRING EN INTERNATIONAL LINJE I EN DANSK SKOLE Anja Bols Slåttvik.....	116

http://andetsprogsforskning.ku.dk/forskning/kobenhavnerstudier_i_tosprogethed/_nye-e-boeger/

Oplæg 1:
Line Møller
Daugaard

PH.D.-AFHANDLING

**SPROGLIG PRAKSIS I OG OMKRING
MODERSMÅLSUNDERVISNING**
En lingvistisk etnografisk undersøgelse

LINE MØLLER DAUGAARD

Paolo Fumagalli: Mother tongue. 2008.

AARHUS
UNIVERSITET
INSTITUT FOR UDDANNELSE
OG PÆDAGOGIK (DPU)

http://edu.au.dk/fileadmin/edu/phdafhandlinger/Daugaard_2015_protected.pdf

modersmålsundervisning substantiv,

fælleskøn

BØJNING -en

Betydninger

1. undervisning i et andet sprog end dansk af danske elever der har dette andet sprog som modersmål, eller hvis forældre har det

Modersmålsundervisning i tyrkisk er blevet tilbudt i folkeskolen siden 1976
denstoredanske.dk2013

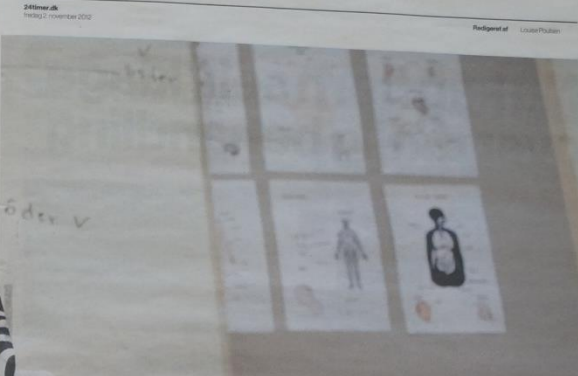
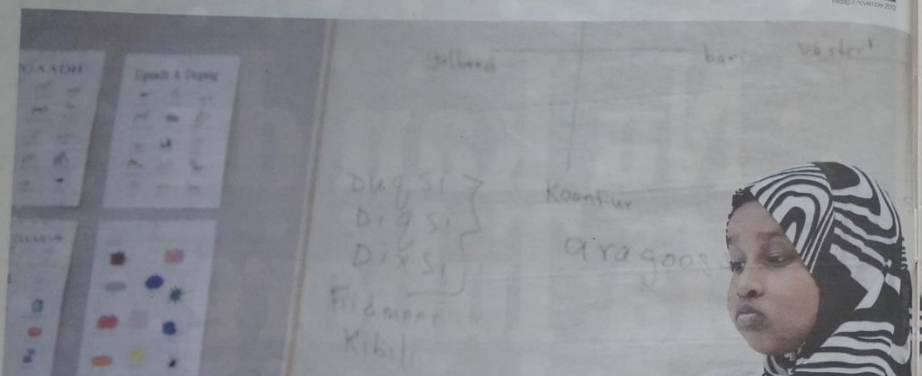
2. undervisning i dansk sprog og litteratur af elever der har dansk som modersmål

SE OGSÅ danskundervisning

Danmark ligger i top, når det gælder modersmålsundervisningens – altså dansktimernes – andel af timerne på grundskoleniveau [Akt2000](#)

Modersmålsundervisningens historie i korte træk

- Indføres i den danske folkeskole i 1975
- Siden 2002 en distinktion mellem forskellige modersmål: EU/EØS-sprog og øvrige modersmål
- Lovpligtigt for danske kommuner at tilbyde modersmålsundervisning i EU/EØS-sprog som tysk og italiensk
- Frivilligt for danske kommuner, hvorvidt man vil tilbyde modersmålsundervisning i andre sprog end EU/EØS-sprog
- På landsplan et fald i antallet af børn med adgang til modersmålsundervisning i sprog som arabisk og somali

Spiltelse Regeringens partier er uenige om undervisning

Regeringspartierne er nok enige om, at der skal være mere modersmålsundervisning, men internt er der ikke enighed om, hvordan undervisningen skal indrettes.

I regeringsgrundlaget har de partier skrevet under på den noget løblige formulering at prioritere modersmålsundervisning. Men i de konkrete forslag i børne- og Undervisningsministeriet, er partierne ikke nået til enighed endnu.

Især for De Radikale og SF er det vigtigt at få styrket undervisningen i modersmål i folkeskolen. Tidligere uddannelsesordføreren og nuværende formand for SF, Annette Vilhelmsen, omtalte i august modersmål som "hjerterogret" i Jyllands-Posten og argumenterede for, at modersmålsundervisning skal være en retssag for de børn, der ønsker det.

Også De Radikale ville i 2010 genindføre retten til undervisning i modersmål for alle, men i dag vil børne- og undervisningsordføreren Lene Kødemose ikke være enig i det.

Socialdemokraterne er mere lukkede og modersmålsundervisningen, som den så ud i 1990'erne, bliver ikke genindført, lyder udmeldingen fra børne- og undervisningsminister Christine Antonsen (S).

Vi vil gerne lade tosprogede børn, så de bliver bedre til ikke bare dansk, men alle sprog, siger Antonsen. Det betyder, at tosprogede børn har ret til obligatorisk modersmålsundervisning, men at blive bedre til at sprogkompetencer, de har. Vi har ingen planer om at ændre på den obligatoriske modersmålsundervisning, men at blive bedre til at sprogkompetencer, de har, siger børne- og undervisningsministeren.

"Man kan ikke lære noget nyt uden at aktivere det, som man kender i forvejen. Det kender vi også fra os selv. Alle har et hverdagsprog, og det skal man bruge til at bygge bro til ny viden om eksempelvis matematik, hvor der bliver brugt et andet sprog og andre begreber."

Om, hvorfor modersmålsundervisning har gode effekter.

Eksperten Børn lærer bedre med modersmålet i orden

Et tosproget barn har nemmere ved at lære både dansk, men også matematik og engelsk, hvis barnet får undervisning i sit modersmål.

Det er konklusionen fra Anne Holmen, der er professor ved Københavns Universitet og ekspert i tosprogede børn.

Daglige resultater viser, at veltilrettelagt modersmålsundervisning giver gode effekter. Men det er vigtigt, at undervisningen er af god kvalitet og passer ind i skolestyret. Der er mange ting, der præger børns resultater i skolen, men det er en faktor, der har stor betydning for, hvordan minoriteter klarer sig i skolen, siger hun.

Fordi modersmålsundervisningen opføres i Danmark end de følgende 10 år, er der få systematiske undersøgelser af effekterne af modersmålsundervisning på netop danske børn, men både amerikanske og mange europæiske undersøgelser sætter en streg under resultatet, fortæller Anne Holmen.

Derfor lyder professorens råd om, at man skal være opmærksom på den enkelte elev.

Men der er også mange andre gode grunde end de følgende til at udbyde modersmålsundervisning. Det styrker eksempelvis børnenes identitetsdannelse, de møder rollemodeller, og forældrene føler sig inddraget af skolestyret. Det er også meget vigtigt dele af modersmålsundervisningen, siger hun.

Danskerne siger nej til undervisning i modersmål

- Et stort flertal af danskerne mener ikke, at tosproget børns skal tilbydes undervisning i deres modersmål, viser en ny meningsmåling, viser en ny undersøgelse.
- Alligevel er regeringen på vej til at genindføre tosproget børns skal tilbydes undervisning i deres modersmål, viser en ny meningsmåling, viser en ny undersøgelse.

Af Marie Dissing Sandahl mariesandahl@24timer.dk

Skal Ali, Razal og alle andre tosprogede børn have ret til at blive undervist i tyrkisk, urdu eller et andet modersmål?

Nej, mener 76 procent af danskerne i en meningsmåling foretaget for 24timer af YouGov. I 2012 mistede tosprogede børn deres ret til un-

dervisning i deres modersmål, og står det til et stort flertal af danskerne, skal børnene altså heller ikke i fremtiden tilbydes modersmålsundervisning. Og modstanden illustrerer synet på sproglig mangfoldighed i det danske samfund, mener Berghtha Kristjansdottir. Hun er adjunkt på DPU, Aarhus Universitet, og har forsket i politikken om modersmålsundervisning gennem 30 år.

«På den ene side har vi indset, at vi ikke kan lukke os inde, og vi er meget opmærksomme på konkurrencen fra Østen. Men på den anden side opfatter mange globaliserings som en trussel mod det danske, og så holder man fast i det nationale og vil ikke give akald på det,» forklarer hun.

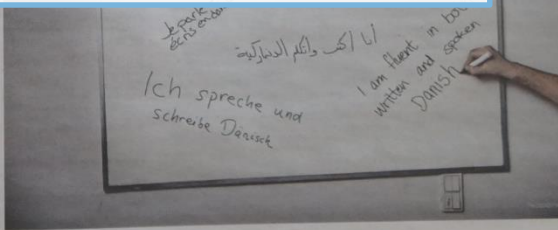
«Vi vil prioritere det i den forstand, at vi skal bruge de sproglige ressourcer, som tosprogede børn har. Vi vil sætte de sprogkompetencer i spil, så de bliver så dygtige som muligt, siger hun.

«Vi vil prioritere det i den forstand, at vi skal bruge de sproglige ressourcer, som tosprogede børn har. Vi vil sætte de sprogkompetencer i spil, så de bliver så dygtige som muligt, siger hun.

«Vi vil prioritere det i den forstand, at vi skal bruge de sproglige ressourcer, som tosprogede børn har. Vi vil sætte de sprogkompetencer i spil, så de bliver så dygtige som muligt, siger hun.

«Vi vil prioritere det i den forstand, at vi skal bruge de sproglige ressourcer, som tosprogede børn har. Vi vil sætte de sprogkompetencer i spil, så de bliver så dygtige som muligt, siger hun.

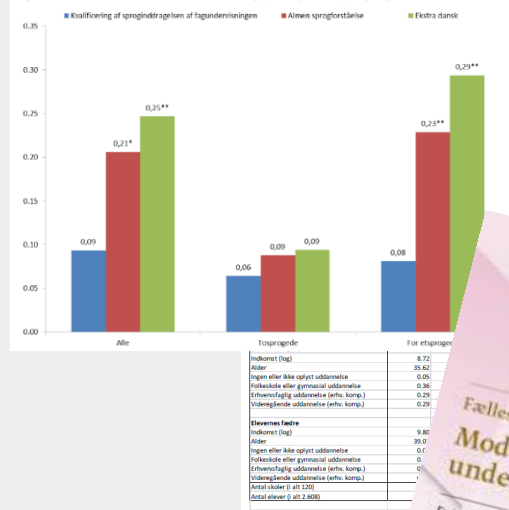
(Engen & Kulbrandstad 1998:163)

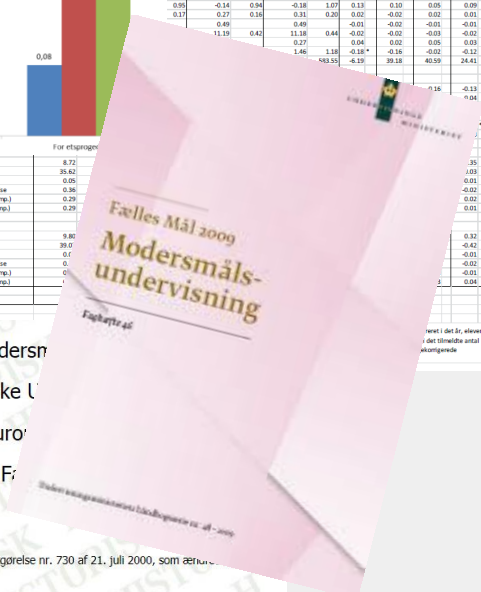
Dansk forskning i modersmålsundervisning

- Sparsom
- Kvantitativt orienterede undersøgelser af effekt af deltagelse i modersmålsundervisning på læsetests på dansk
- Policy- og curriculumanalyser

Figur 2.1 Effekter af indsatserne samlet set og opdelt på et- og tosprogede elever

af en	(3) Almen sprogforståelse		(4) Ekstra dansk		Forskel (2)-(3)	Forskel (3)-(4)	Forskel (4)-(1)	Forskel (4)-(1) (95% CI)
	Middelværdi	Std. afv.	Middelværdi	Std. afv.				
0,95	-0,14	0,94	-0,18	1,07	0,13	0,10	0,05	0,09
0,17	0,27	0,16	0,31	0,20	0,02	-0,02	0,02	0,01
	0,49		0,40		-0,01	-0,02	-0,01	-0,01
	11,18	0,44			-0,02	-0,02	-0,03	-0,02
	0,27		0,04		0,02	0,02	0,05	0,03
	1,46	1,18	-0,18*		-0,16	-0,02	-0,12	-0,12
			-0,19		0,18	-0,09	0,24	0,14
								-0,13
								0,04

Bekendtgørelse om folkeskolens modersmålsundervisning i de medlemsstater i Den Europæiske Union, som er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, samt fra Færøerne og Grønland

I medfør af § 5, stk. 7, og § 30 a i lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 730 af 21. juli 2000, som ændret ved lov nr. 412 af 6. juni 2002, fastsættes:

§ 1. Denne bekendtgørelse finder anvendelse for undervisningspligtige børn, som forses af en i Danmark bosiddende person, der er statsborger i en anden medlemsstat i Den Europæiske Union eller i en stat, der er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde. Herudover finder bekendtgørelsen tilsvarende anvendelse for undervisningspligtige børn, i hvis hjem færøsk eller grønlandsk benyttes som talesprog.

Hvordan praktiseres
modersmåls-
undervisning?
Og hvordan opleves
den af de involverede
børn og voksne?

PH.D.-AFHANDLING

**SPROGLIG PRAKSIS I OG OMKRING
MODERSMÅLSUNDERVISNING**
En lingvistisk etnografisk undersøgelse

LINE MØLLER DAUGAARD

Paolo Fumagalli: Mother tongue. 2008.

Modersmålsundervisning
i arabisk, dari, pashto, somali
og tyrkisk som et led i
skolens curriculum

Modersmålsundervisning i 2. klasse

26 børn i alderen 8-9 år

18 af 26 børn i klassen går til modersmålsundervisning:

BØRN	MODERSMÅLSUNDERVISNING
Abir, Saidah, Said, Salma, Yasmin	Arabisk
Ayesha, Gulnar, Mehran, Sanaz, Shabana	Dari
Jamal, Khandan, Maiwand, Sarban	Pashto
(ingen børn)	Tyrkisk
Abdullahi, Ayaan, Faruq, Iman, Khalida	Somali
Luiza, Nabila, Rafael, Raoul, Sabrina, Souad, Viktoria	(ingen modersmålsundervisning)

En lingvistisk etnografisk undersøgelse af sprogundervisning på tværs af skolens sprogcurriculum

Deltagende observation i sprogundervisningsklasserummet

- Modersmålsundervisning i arabisk, dari, pashto og somali i 2. klasse
- Dansk og engelsk i 2. klasse

Interviews

- Foto-eliciterede gruppeinterviews med børn i 2. klasse (video)
- Interviews med modersmålslærere (audio)
- Gruppeinterview med skoleledelse (audio)

tayer hirde q
daawder suu'ard
op) hycrade ordhoyt frae
pa taldan (hustney
nam
dinani (Salma)
den taldan
hoy huy
ay geyt
sary

Dh dh

Dheg dheer waxa ay ahayd naag
dhamac weyn.
Dheg dheer waxa ay ahayd
dad qalata.
Dheg dheer waxa ay lahayd
ciidyo dhaadheer.
Dheg dheer inho casas
bay lahayd.
Dheg dheer waxa ay waddada iyo
taagi jiray dhaananka.
Dheg dheer dhamac dhaalkii nabad.

Abdullahi

- 8 år
- født i Danmark
- somalisk baggrund
- 2. klasse

DAG / KLOKKEN	MAN	TIRS.	ONS.	TORS.	FRE.
8:15 - 9:00	DANSK	NATUR/TEKNIK	DANSK	MAT.	DANSK
9:00 - 9:45	KRISTENDOM	NATUR/TEKNIK	DANSK	ENGELSK	DANSK
10:15 - 11:00	DANSK	MAT.	BIL.	DANSK	DANSK <small>BIBLIOTEK</small>
11:00 - 11:45	MAT.	MAT.	BIL.	DANSK	MUSIK
12:15 - 13:00	IDRÆT	DANSK	MAT.	DANSK	KLASSEHØDET
13:00 - 13:45 FREDAG. 13:15 - 14:00	IDRÆT	DANSK	LEKTIER	MAT.	
14:15 - 15:45		SOMALI			
FREDAG: 14:00 - 14:45		SOMALI		VITETER	

Min sprogverden

jeg tale
somalisk
der hjemme

når vi er på
skolen tale
vidensk

på Koran
tale via
arabisk
ك-و-ق-ط
ز-ع

Jeg høre eng-
elsk musik

jeg spille Japansk
k spil

Abdullahi i dansk

Abdullahi i engelsk

Abdullahi i somali

Strittende og sprudlende sproglig praksis

11.3 Chicken

[udskrift af videooptagelse]

1 Idle: haye? ((peger på Ayaan))
2 说 *ja*
3 Ayaan: digaag
4 说 *kylling*
5 Idle: digaag meehsa maxas kutaal
6 说 kylling hvad er der her
7 Ayaan: kylling
8 Idle: °kylling ja°
9 ((Khalida markerer, Idle peger på hende))
10 Khalida: la[sagna]
11 Abdullahi: [chicken!]
12 Idle: lasagna (.) ja

I'm eight years.
Jeg kan engelsk

'Boorash' i beatboksen

11.4 Boorash

[udskrift af videooptagelse]

1 Idle: weli waxaan taaganahay quraac joogha quraac kujirnaa quraac
2 quraac quraac quraac wax ku saabsan quraac bes kun quraac
3 Khalida maxaa lacunaa su baxii
4 说 *vi snakker stadig om morgenmad vi taler om morgenmad emnet er*
5 *morgenmad morgenmad morgenmad morgenmad kun morgenmad noget der*
6 *hører til morgenmad Khalida hvad spiser man om morgenen*
7 Khalida: boorash
8 说 *havregrød*
9 Idle: boorash! a[h
10 说 *havregrød ja*
11 Abdullahi: [♫ boo:ra boora boora ♫ ((syngende))
12 ((Idle går til tavlen for at skrive boorash))
13 Abdullahi: ♫ I can (be) no boora boora ♫ ((syngende))
14 ((Abdullahi laver siddende dansebevægelser og kaster håndtegn))
15 Abdullahi: ♫ woodash wooda wooda wannabe:(me) ♫ ((syngende))
16 e[h h ((fniser))
17 Abdi: [h hh ((fniser))
18 ((Abdi ser på Abdullahi og smiler))
19 Idle: okay boorash
20 说 *havregrød*

Stiliseret engelsk

Where is
Anas?

Do you know
what coming
out of my
mouth?

Stilistiske kontraster

LINJE	STILISERET YTRING	BESKRIVELSE
5	<where is A:nas>	Stiliseret britisk 'posh'
7	>do you know what coming out of my	Stiliseret AAE
14	mouth< >did you know what coming out of my mouth<	

Do you understand
the words that are
coming out of my
mouth?

<http://www.youtube.com/watch?v=0RI9Cxc7uZA>

I filmen *Rush Hour* fra 1998 henter politimanden Carter (spillet af Chris Tucker) sin kinesiske kollega Lee (spillet af Jackie Chan) i lufthavnen. Lee kommer ud af et fly efterfulgt af to kinesiske besætningsmedlemmer. Han giver stewardessen hånden og takker hende på kinesisk. Carter går hen til Lee.

Carter: *Please tell me you speak English.*

Lee siger ingenting – Carter kaster et spørgende blik på besætningsmedlemmerne.

Carter: *I'm Detective Carter. Do you speak any English?* (læner sig ind mod Lee, ser ham direkte ind i øjnene og taler overdrevet langsomt og tydeligt)

Lee ser spørgende på kaptajnen, siger ingenting.

Carter: *Do you understand the words that are coming out of my mouth?* (holder sit ansigt helt ind til Lees, taler højt og overdrevet langsomt og tydeligt, peger med begge hænder på sin mund)

Lee ser smilende på Carter, siger ingenting. Carter vender ryggen til Lee, tydeligt irriteret.

Carter: *I cannot believe this shit. First I get a bullshit assignment, now Mr. Rice-a-Roni don't even speak American.*

Stiliserede indlærers- stemmer

No no no no no
no, me sitter har

I'm sorry
mama

Undskuld

Hvurnur
skal vi
hjem?

Stiliseret
'indlærerdansk' udtale,
stiliseret
'indlærerengelsk'
syntaks

[sɔɾi]

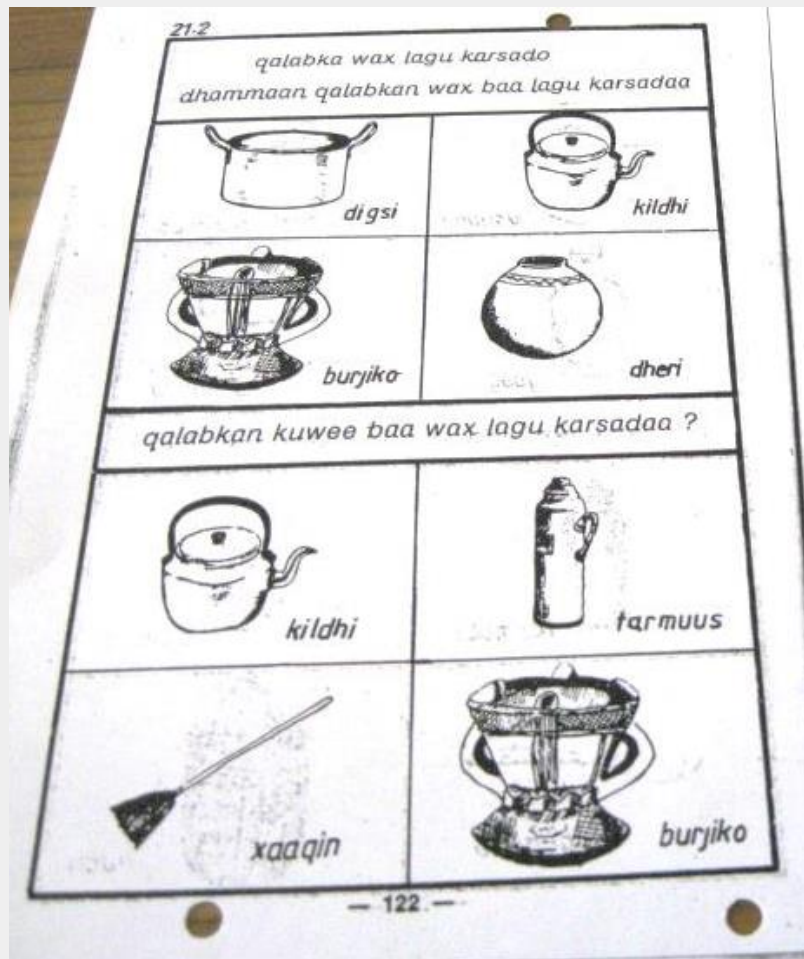
['un,sgul]
vs
['ɔn,sgylʔ]

[vu'nur]
vs
[vɔ'noʔ]

En bricolage af stiliserede indlærerstemmer

- På samme tid undskyldende og ikke-undskyldende (Bakthin 1984)
- Demonstrativ demonstration af 'indlærerhed' i en pædagogisk kontekst, hvor det institutionaliserede mål er at bevæge sig *væk fra* og *ud over* indlærersprog
- "Faking incompetence" (Jaspers 2011)

'Burjiko' under handling

bur-jiko
mel-køkken

Et transportabelt, kulbaseret komfur

Burjiko - tjikker - sjikking

11.7 Undskuld

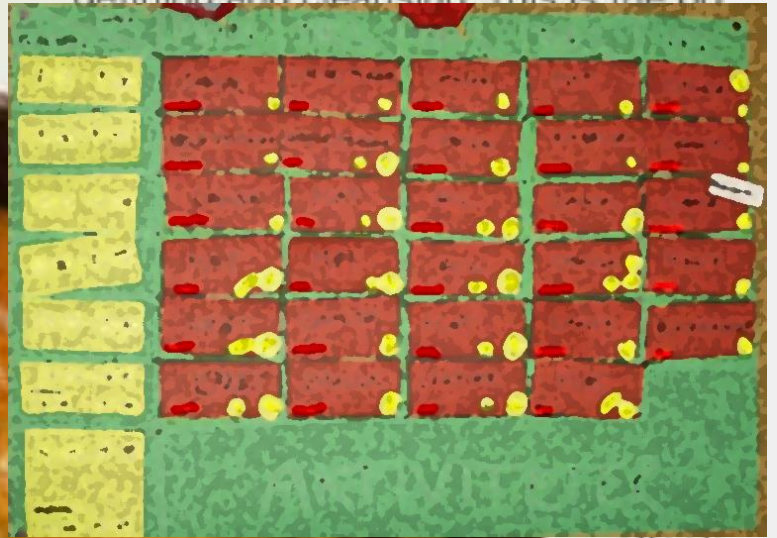
[udskrift af videooptagelse]

- 1 Iidle: waryaa (.) labadiina
2 说 *hey drenge (.) I to*
3 Faruq: han fø- han gør det jeg gør (.) det er [det er irriterende]
4 Abdullahi: [han tjikker mig] så
5 tjikker han mig (.) han tjikker mig (.) ah he is sjikking me
6 Iidle: vil du gerne sidde et andet sted henne
7 Abdullahi: no no no no no no (.) me (.) sitter ha:r ((ryster på hovedet,
8 laver afværgende bevægelse med hænderne, peger ned mod bordet))
9 Iidle: du skal lade være ((til Abdullahi))
10 Abdullahi: undskuld
11 Iidle: ha dhaa dhaaqin ((til Abdullahi og Faruq))
12 说 *I skal ikke bevæge jer*
13 Abdullahi: hvurnur skal vi hjem
14 Iidle: hada afslutning snart snart ø::h
15 说 *nu*
16 Iidle: fiiri kan ku xiga burjiko wax
17 说 *hør her det der kommer efter burjiko hvad er det*

[han tjikker mig] så tjikker
han mig (.) han tjikker mig (.)
ah he is sjikking me

Et element (-*jiko*) af det somaliske
substantiv *burjiko* rejser til dansk, bøjes som
et dansk verbum (*tjikker*), flytter videre til
engelsk, hvor det englificeres fonetisk og
morfosyntaktisk (*shikking*)...

European project of sorting, classifying, defining and cleansing. This is the po

affecti
But t
Euro
pro
co

Oplæg 2: Gabriele Wolf

Overview

Introductory
remarks

Project design

From theory to
practice

Experiences

Tyskundervisning som et heteroglossisk sproglaboratorium

Mål:

- Integrere elevernes samlede sproglige og kulturelle forkundskaber
- Samle erfaringer med flersproget sprogpædagogisk praksis

ЗДРАВЕЙТЕ

#EDLangs

#coeEDL

Γεια σας

Labdien

Olá

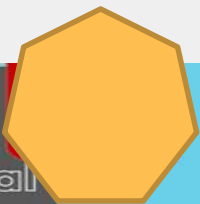
Hei

Hallo

Bonjour

Hello

Multilingual
Europe

Betegnelser for flersprogethed: Tegn på babylonsk sprogforvirring eller...?

- Plurilingualism (Europarådet)
- Flexible bilingualism (Blackledge & Creese 2010)
- Polylingualism (Jørgensen & Møller)
- Translanguaging (Wei 2011, Garcia 2009)

Valg af betegnelse for individuel og kollektiv flersprogethed

- Spørgsmål om forskellige afsæt i forskning
- Definitioner er også idealtypiske
- Fællesnævner for alle er: Åbenhed for sproglig diversitet, fokus på mangfoldig sprogpraksis, "farvel" til monolingval sprogbrug og habitus

Hvad er sprog? Tænkning om sprog

Heteroglossisk forståelse af sprog

Bakhtin-inspireret forståelse af sprog:

- Opfattelse af sprogene som ikke-lukkede systemer
- Sprog er altid flertydigt og dialogisk (inklusive fantasier og ønsker)
- Konstituerende for sprogbrug er sprogets iboende flersprogethed

“Det enkelte ord genlyder således af andre ord; det trækker tråde bagud mod det allerede sagte og fremad mod det endnu usagte og skabes i mødet mellem det fremmede ord”

(Daugaard 2015:55)

Sproglige dagligdags-
erfaringer i det 21.
århundrede

THÜRINGER
ROSTBRATWURST

1,80 €

Original Thüringer
Bratwurst

Original Thüringer
Bratwurst

チューリンガー・ブラットヴルスト

튀링어 브라트부르트

图灵根香肠

ТЮРИНГСКАЯ СОСИСКА

Sausage Thuringian

Sproglige dagligdagserfaringer vs. praksis i fremmedsprogene

- Tradition for "lukkede rum", monolingval tilgang i fremmedsprogundervisning på alle niveauer: folkeskolen, gymnasier, læreruddannelsen...
- Tendens: I de seneste år kan en større og større åbning spores mod flersprogede tilgange, (meta-)sproglig opmærksomhed, brug af strategier, bevidsthed om elevernes sproglige ressourcer...

A close-up photograph of a bowl of Thai curry. The curry is a rich, orange-brown color, likely a red or green curry. It contains chunks of chicken, several bright red chili peppers, and fresh green cilantro leaves. The bowl is dark-colored, and the background is slightly blurred, showing some text from another page.

Udfordring for sproglig selvforståelse og sproglig praksis

We need to ask ourselves what language myths we perpetuate by the language ideologies we reproduce in our language classes, with our bounded entities, such as French, German, Japanese, Korean, Indonesian, Italian, and so on?

(Pennycook 2011:12)

Fra teori til praksis

Projektet:

- 5. klasse, skole syd for Aarhus:
- 20 elever (14 piger og 8 drenge)
- Min rolle: Deltagende observation af undervisning og tæt (intervenerende) samarbejde med tysklæreren
- 3 faser:
 1. Fælles: Undervisningsplanlægning
 2. Lærer: Ansvar for gennemførelse af undervisning, Gabi observation i nogle timer
 3. Gabi: 4 gruppeinterviews med elever, 3 lærerinterviews
- Tidsrum: 8 måneder
- Empirisk materiale: Videoptagelser, fotos, elevprodukter, logbog

Hvordan kan en flersproget sprogundervisning praktiseres i begynderundervisning (tysk)?

Etablering af et flersproget sproglaboratorium betyder: Når det er muligt, praktiksabelt og når sprogkendskab er til stede at inddrage flere sprog (gælder både for lærere og elever).

Desuden:

1. Norsk sprogportfolio – Språkperm (6-12 år)
2. Sprogportrættet: På opdagelse i elevernes sproglige repertoier
3. Elevprodukt: en multimodal tekst (leporello)

Europeisk sprogperm

European Language Portfolio
Europäisches Sprachenportfolio
Portfolio européen des langues
Portfolio europeo de las lenguas

6-12

Den norske
sprogportfolio vil
blive tilgængelig i en
dansk udgave
(efterår 2017)

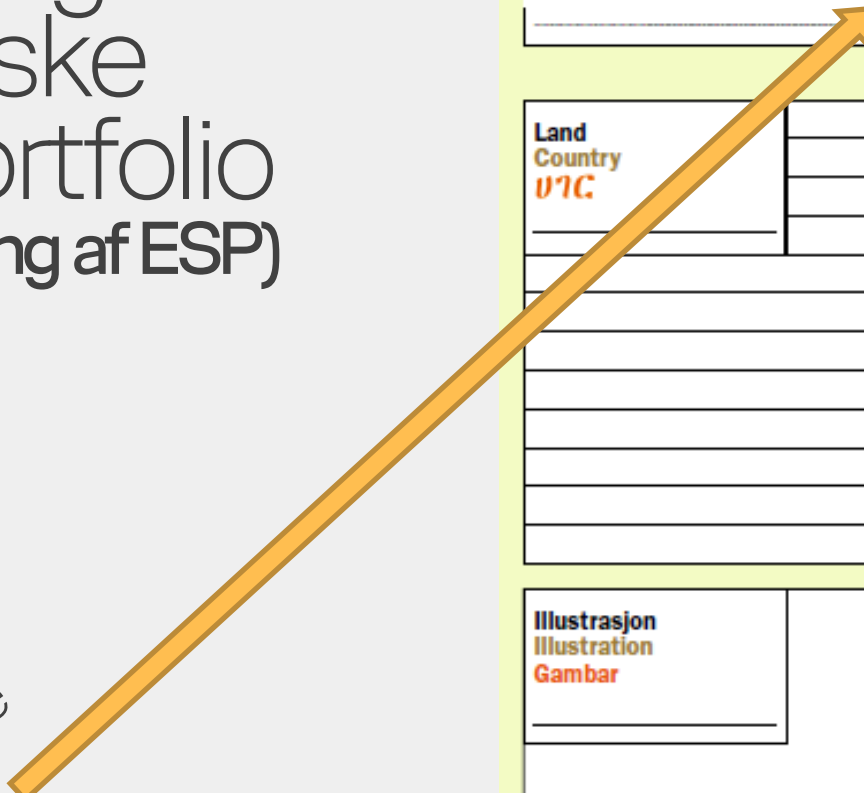

Hvorfor netop den norske sprogportfolio?

- Eksemplarisk flersprogethed
- Ikke længere den historisk begrundede begrænsning på de nationale "moderne europæiske sprog" eller regionalsprog, inkluderer også ikke europæiske sprog og skriftegn, såkaldte migrantsprog, indvandrersprog
- Elevernes mangfoldige sproglige forudsætninger og repertoarer kan tilgodeses i fremmedsprogsundervisningen
- Sproglige ressourcer fra dagligdagserfaringer med flere sprog (rejser, medier, forældrenes hjemmestavn, familierelationer i udlandet) vinder indtog
- Norsk er for danske elever ikke svært at læse (fra 2017 en dansk udgave)

Kendetegn ved den norske sprogportfolio (videreudvikling af ESP)

71 forskellige
sprog og
skrifttegn

Jeg har lagt merke til dette i andre land
I have noticed this in other countries
שמתי לב לכך בארצות אחרות

Land
Country
ארץ

Illustrasjon
Illustration
Gambar

13. september 2016
58

Sprogportræt

Jeg kan så mange sprog
hvilke farver skal jeg blot
vælge til mit
sprogportræt?

Skabelon til
sprogportræt

Hvad kendetegner et sprogportræt?

- En kropssilhouet udfyldes, farvelægges og kommenteres af den enkelte sprogbruger
- Omfang, farvelægning, placering , brug af symboler , ledsagende kommentarer fortæller om subjektiv opfattelse af elevernes sproglige repertoarer (også varieteter)
- Stærkt subjektiv, kompleks og måske svært at fortolke
- **Ikke** et redskab til måle kompetencer!

Britisk lyder sjovt
så jeg smiler
tysk det er sjovt at snakke
det hilder i maven. Når man snakker det

Fransk min tante snakker det ☺

Spansk min fars ven er flyttet derned

Dansenesk dansk vi går til

Tjildesk til det meget sprog

mini snak det snakker vi bare

Blumsk snakker det med min veninde

Chop og chips snakker det med min veninde

Japansk kan nogle ord

Kinesisk et par ord

tegne sprog

et russisk par ord

musisk elsker det betyder meget

Burmesisk kan et ord

2.N

Norsk er halv norsk

dansk Jeg kan støtte mig op af det

Engelsk er godt til at snakke det med min tante

svensk kan forstå det

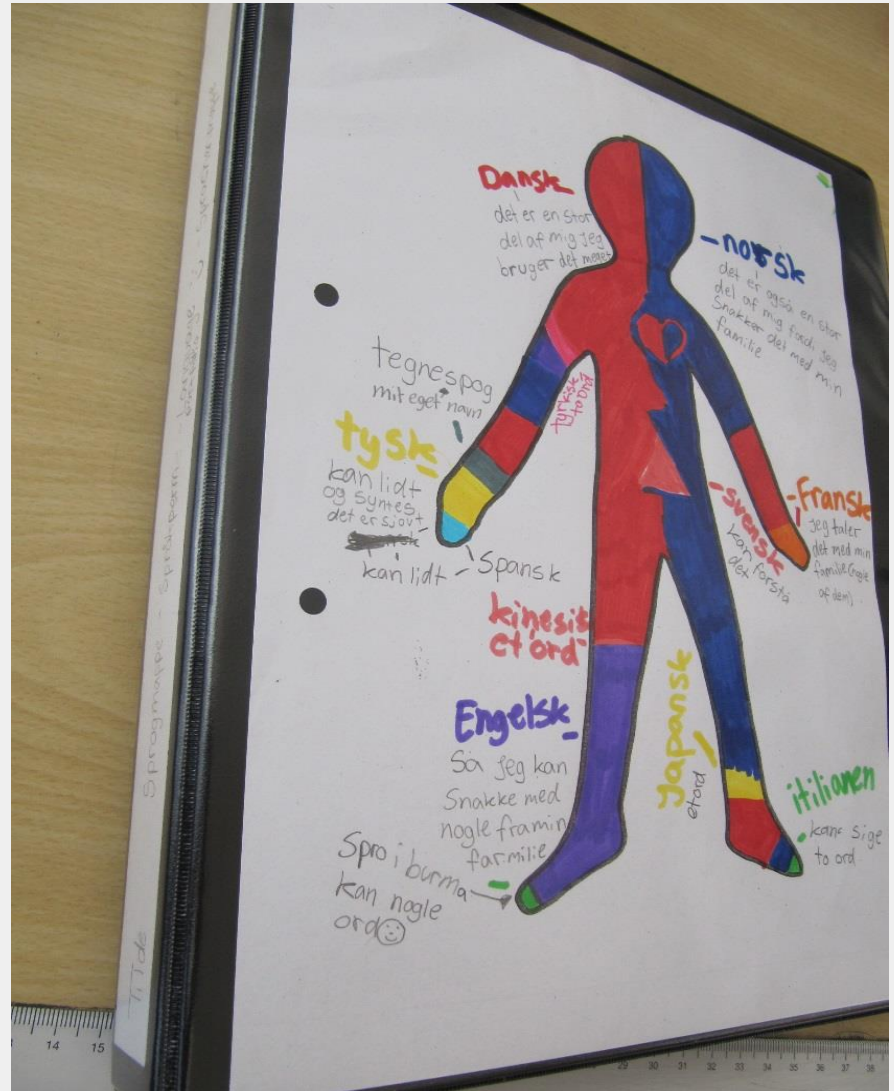
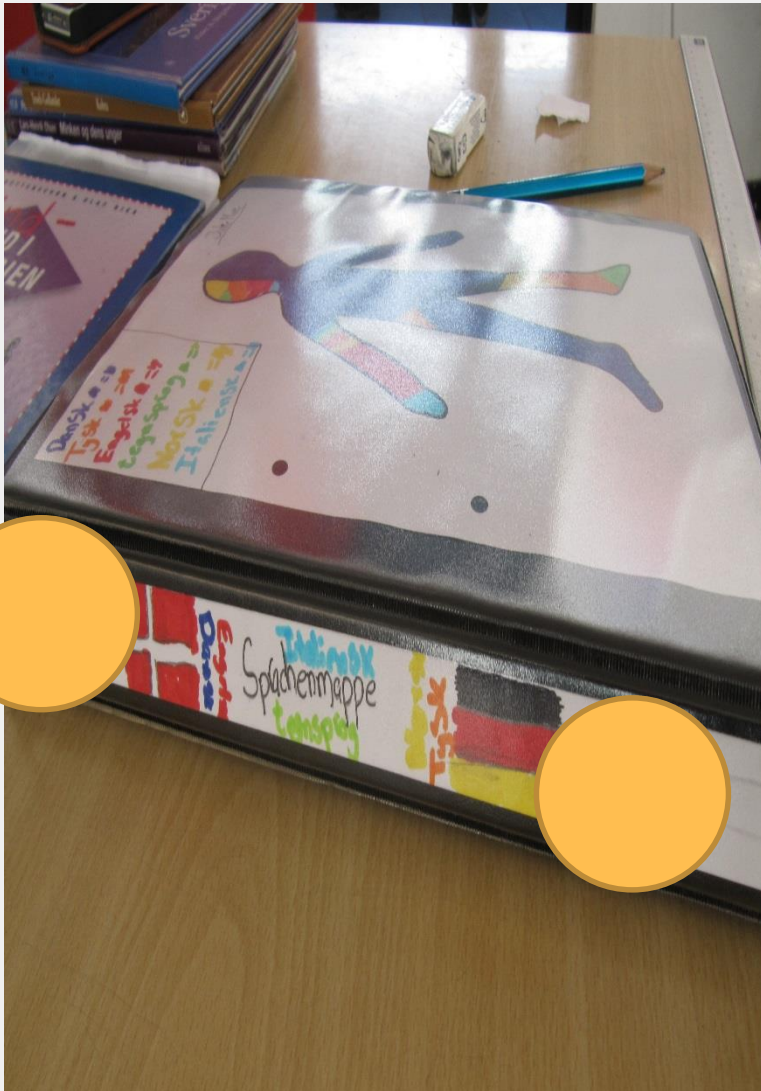
alt det hvide er international

Engelsk

Dansk det ligger lige til højre benet ☺

Meine Sprachenmappe, min Språkperm, min sprogportfolio...

Uddrag af gruppeinterview med elever i forhold til sprogportræt

Gabi: Hvordan var det at lave sprogportrættet?

Theresa: Det var sjovt at se, hvad de andre egentlig tænker, hvad de kunne lide og kan en masse ting og tænke ahh, det kan jeg faktisk også, så man kan vise andre en del af sig selv

Carmen: Mhh

Tina: Ja, og jeg synes også, man kommer også tæt på en måde at kende de andre elever i klassen, fordi man ser hvilket sprog kan de, og hvad har de af familie, man ikke lige vidste før

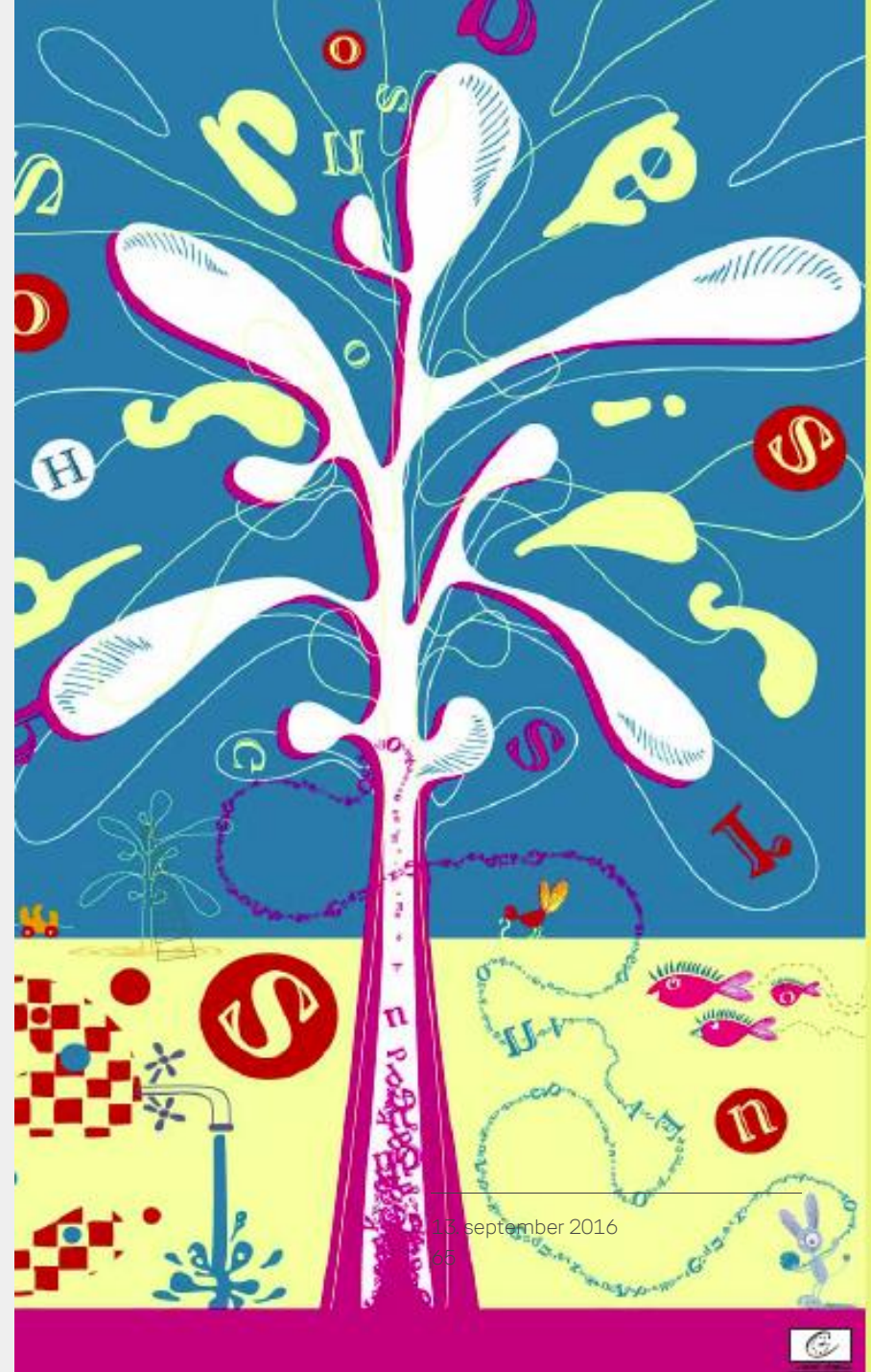
Indholdsfortegnelse

SPRÅKPASS		
Jeg og språkene mine	ARK 4–11	
SPRÅKBIOGRAFI		
Andre land og folk	ARK 13–21	
Mine språkkilder	ARK 22–31	
Min språklæring	ARK 32–40	
Alt dette kan jeg	ARK 41–46	
Bedre og bedre	ARK 47–52	
På vei mot ungdomstrinnet	ARK 53–61	
SPRÅKMAPPE		
Min språkmappe	ARK 62–65	

Prioritering:

Udvælgelse blandt
de i alt 65 sider

Min språklæring

My language learning

Kiellopintoni

Hvordan lærer jeg sprog?

Dette liker jeg å gjøre for å lære meg språk

Things I like to do to learn languages

Coisas que gosto de fazer para aprender idiomas

Spille rollespill

Lytte til sanger

Skrive med brevenner

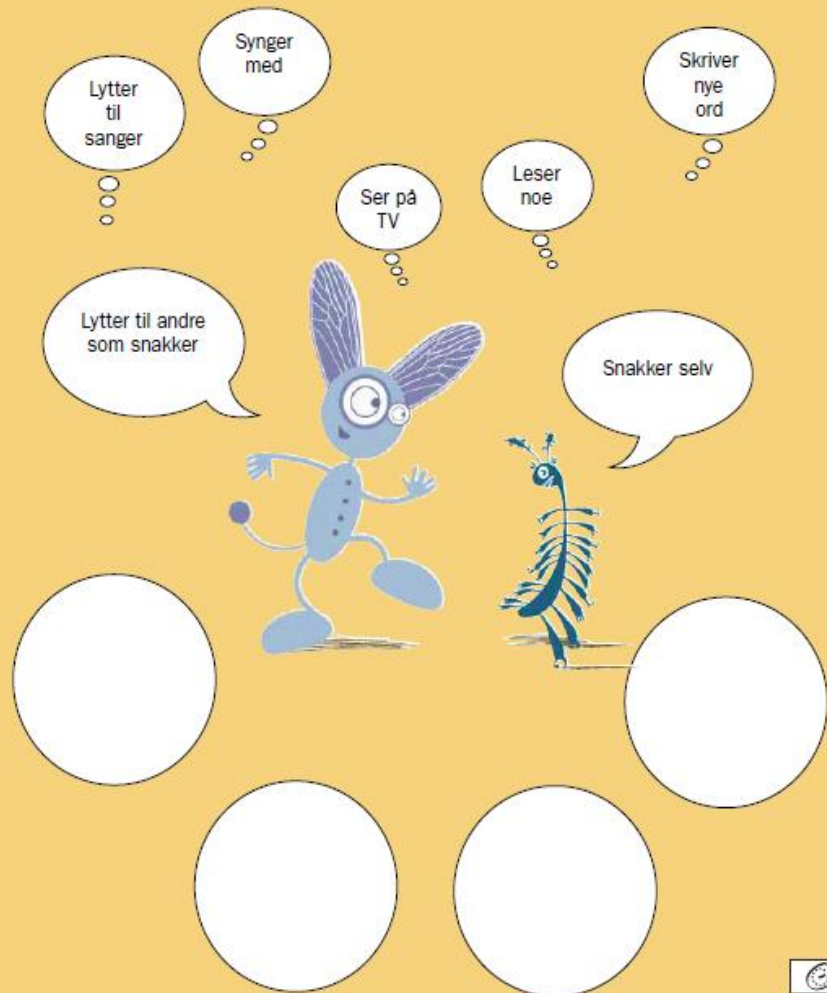
2

1

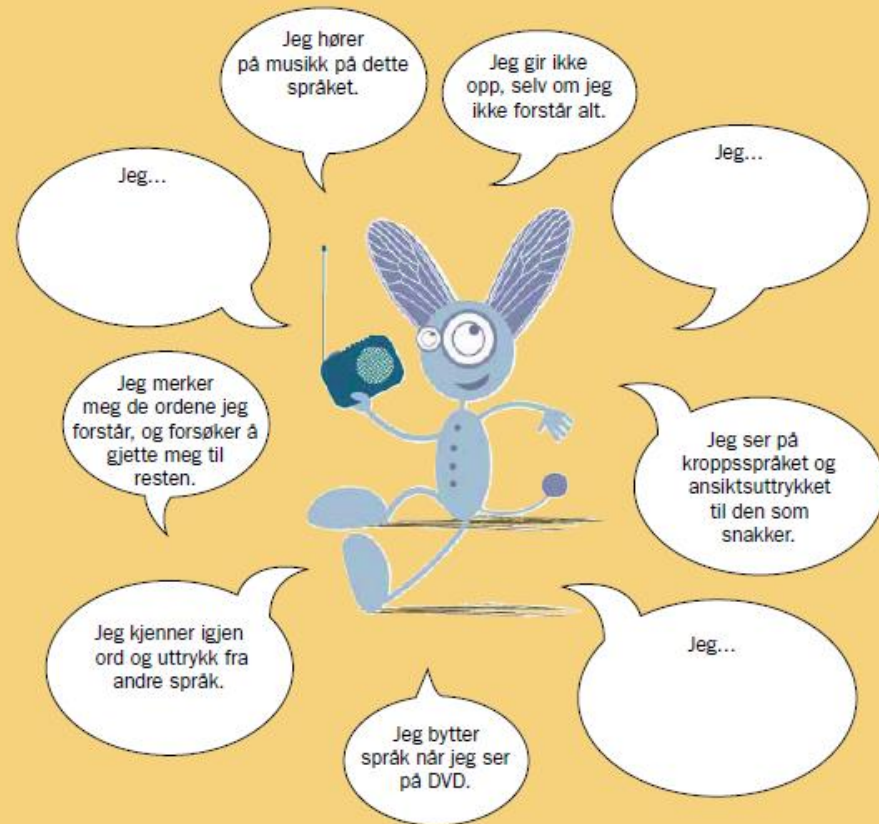
3

The illustration shows a blue alien with large eyes and antennae, holding a yellow portable radio. Musical notes are floating around the alien. Several thought bubbles are scattered around, some containing text in Norwegian, English, and Portuguese. Below the alien are three white rectangular boxes on orange bases, numbered 2, 1, and 3 from left to right.

Jeg lærer nye ord og uttrykk best når jeg
I learn new words and expressions best when I
Mun oahpan ođđa sánliid ja dajaldagaid buoremusat dalle go

Mine beste triks
My best tricks
Minun parhaat konstit

Sprogmappen

MIN SPRÅKMÅPPE

Uddrag fra gruppeinterview med elever i forhold til brugen af sprogportfolio (her: "sprogmappen")

Gabi: Kan I huske, hvordan I har brugt den, og hvad I har skrevet i den?

Elev 1: Ja. Altså sådan, vi skrev, hvordan vi har lært, bedst lærte, sådan fandt ud af tingene

Elev 2: Jeg kan også se forskellige videoer på YouTube (...) Hvis man skal lære sprog, så kan man se nogle af sine tricks

Gabi: Hvad synes I om sprogmappen?

Elev 3: Mhh, jeg synes, det var fint og fortælle, hvordan man bedst har det, når man skal lære sprog

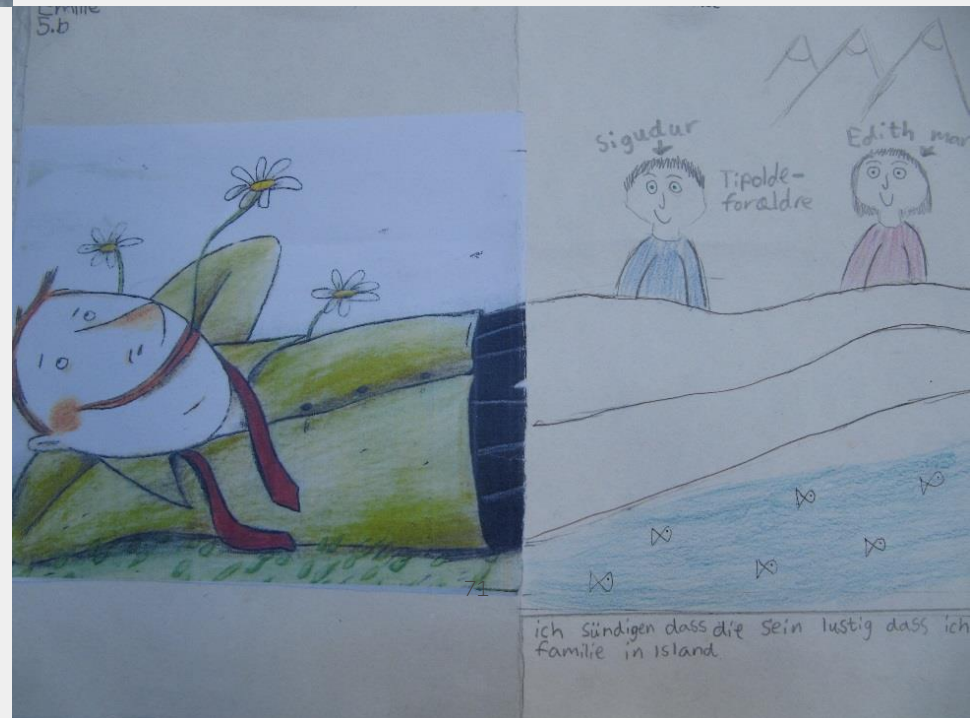
Multimodal litteraturundervisning med Das langgestreckte Wunder

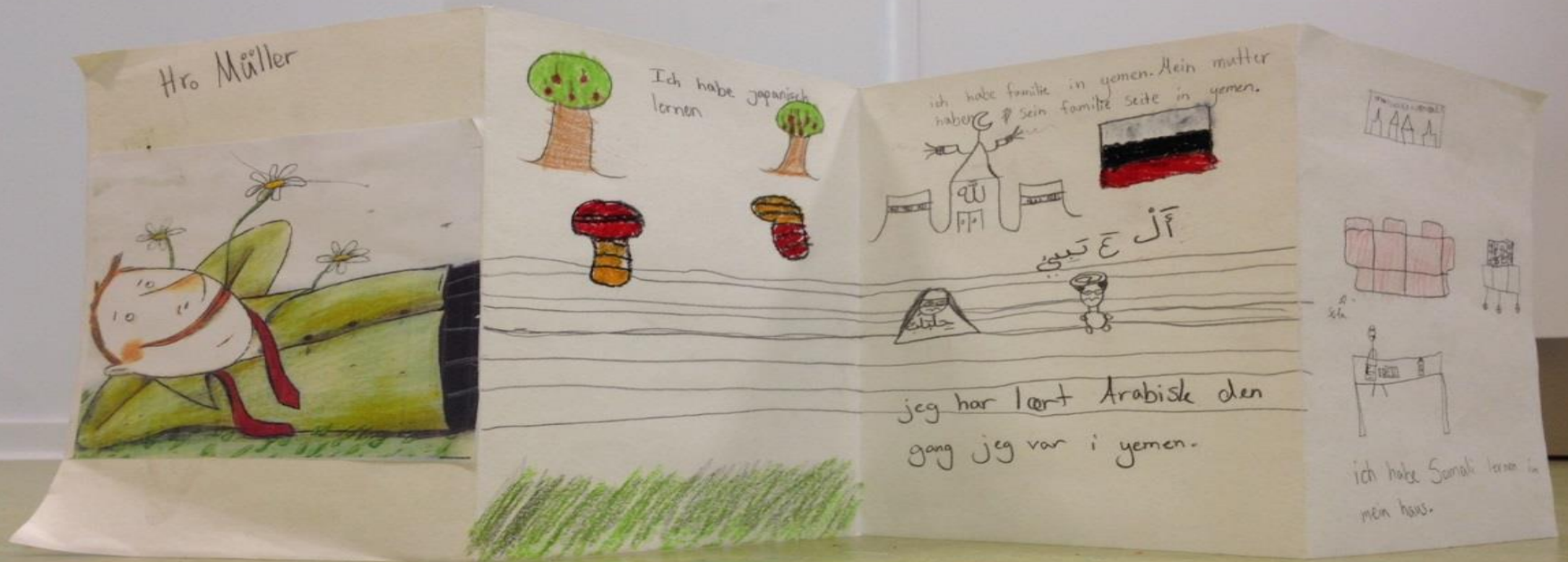

Eksempler fra elevernes sprogmappe

Das langgestreckte Wunder

Das langgestreckte Wunder

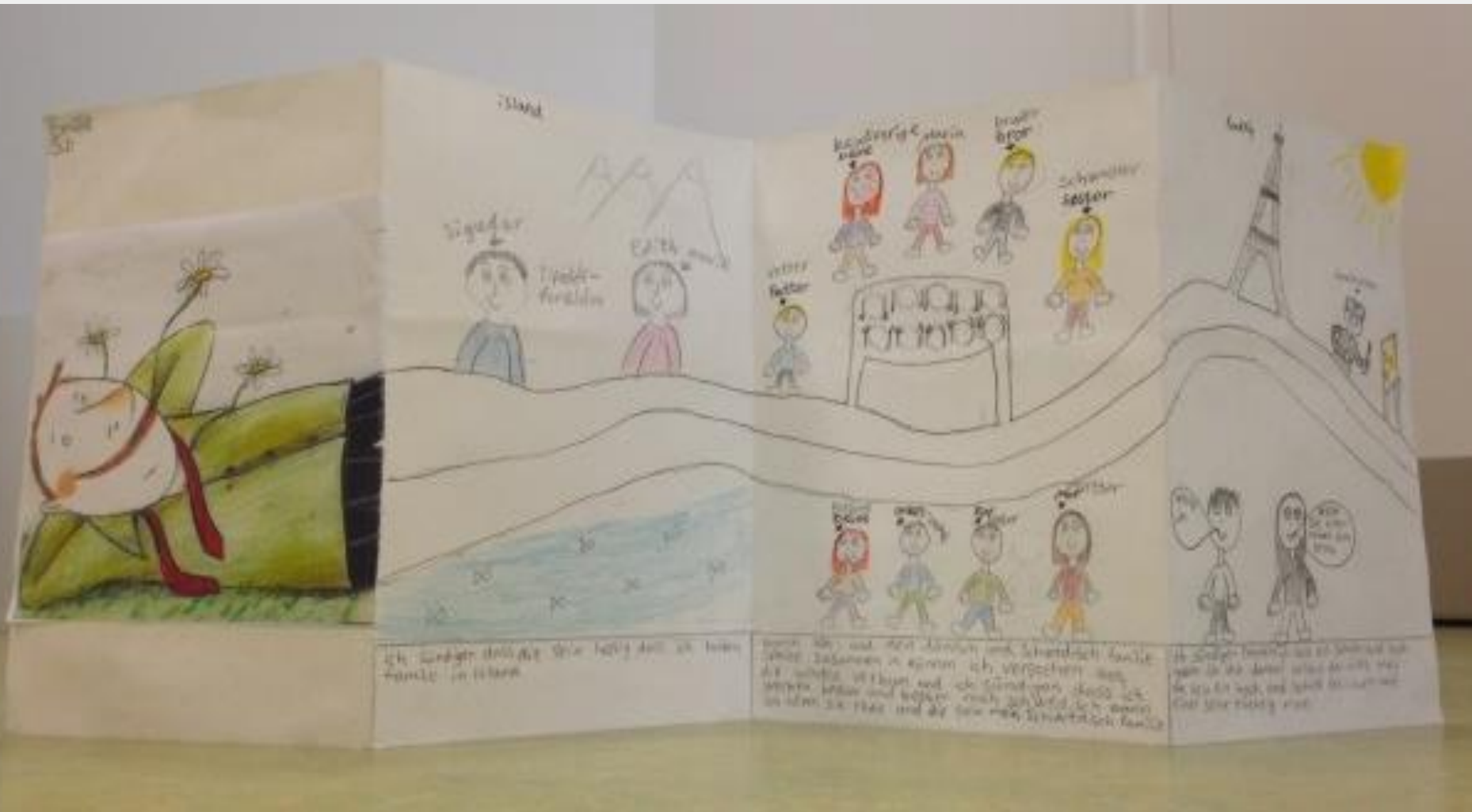

Multimodal litteraturundervisning

- En multimodal fortælling som inspiration for egen multimodal, narrativ tekst
- Eleverne transformerede den originale tekst i dialog med deres sprogbiografier
- Egne erfaringer med rejser, familierelationer, socialt engagement i Afrika, sprogundervisning i skolen etc. i tekst og billeder dokumenterer en bred vifte af sproglige erfaringer på tværs af sprog.

Emmas leporello

5. klasse, 3 måneders tyskundervisning, 1 lektion pr. uge

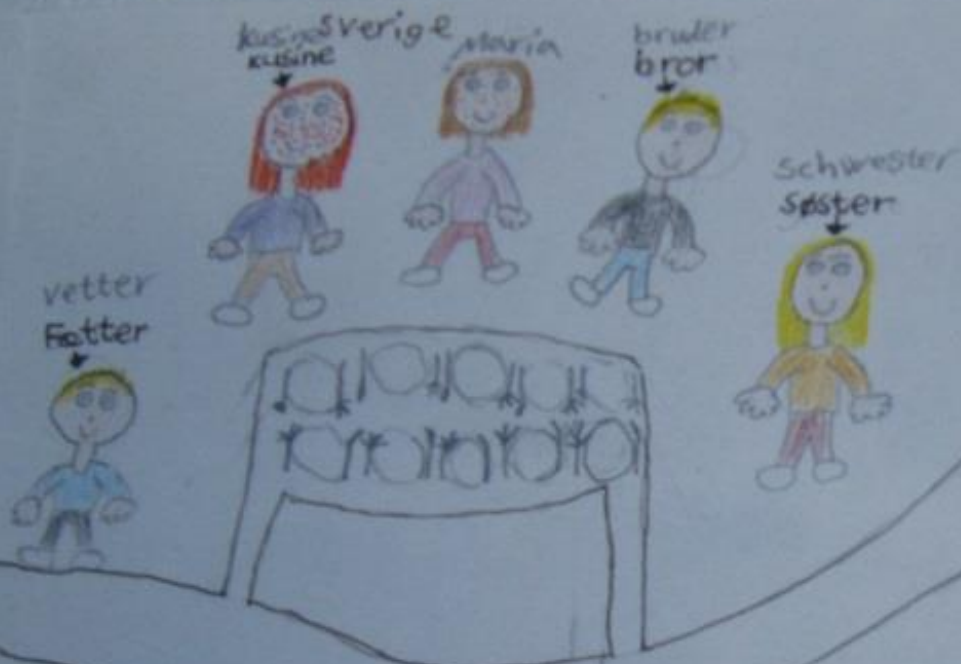

Emmas leporello (side 1)

Emma skriver om sine islandske familierelationer:
"ich sündingen dass die sein lustig dass ich haben
familie in island"

Kommunikativ forståeligt: hun synes, det er sjovt at have familie i Island.

Verbalform 'sündingen' er tegn på, at hun trækker på viden om fonologi, ortografi, morfologi – herudfra skaber hun sin egen verbalform

Fankfig

wann ich und mein dänisch und Schwedisch familie
 Speise zusammen in können ich verstehen was
 die werden verbum und ich sündigen dass ich
 werben besser und besser noch Schwedisch wann
 ich hören sie rede und die sein mein Schwedisch

ich sündigen Frankreich sein ein schön land
 haben ich sein darauf urlaub da viele m
 da sein ein hoch und schick forstarm u
 einer sehr tüchtig maler

Emma Leporello (side 3)

- Emmas transformerer sanselige rejseindtryk fra Frankrig/Paris til ekspressiv tosproget tekst - tysk på vej, aktiverer viden på tværs af sprog: "die eifeltawer", nederst "die Paristurm"
- Tegneseriebobler – popkulturelle elementer
- "ich sündigen Frankreich sein ein schön land auch haben ich sein darauf urlaub da viele mal. da sein ein hoch und schick Paristurm und einer sehr tüchtig Maler"

Uddrag af gruppeinterview med elever i forhold til sprogportræt

Gabi: Hvordan var det at lave sprogportrættet?

Theresa: Det var sjovt at se, hvad de andre egentlig tænker, hvad de kunne lide og kan en masse ting og tænke ahh, det kan jeg faktisk også, så man kan vise andre en del af sig selv

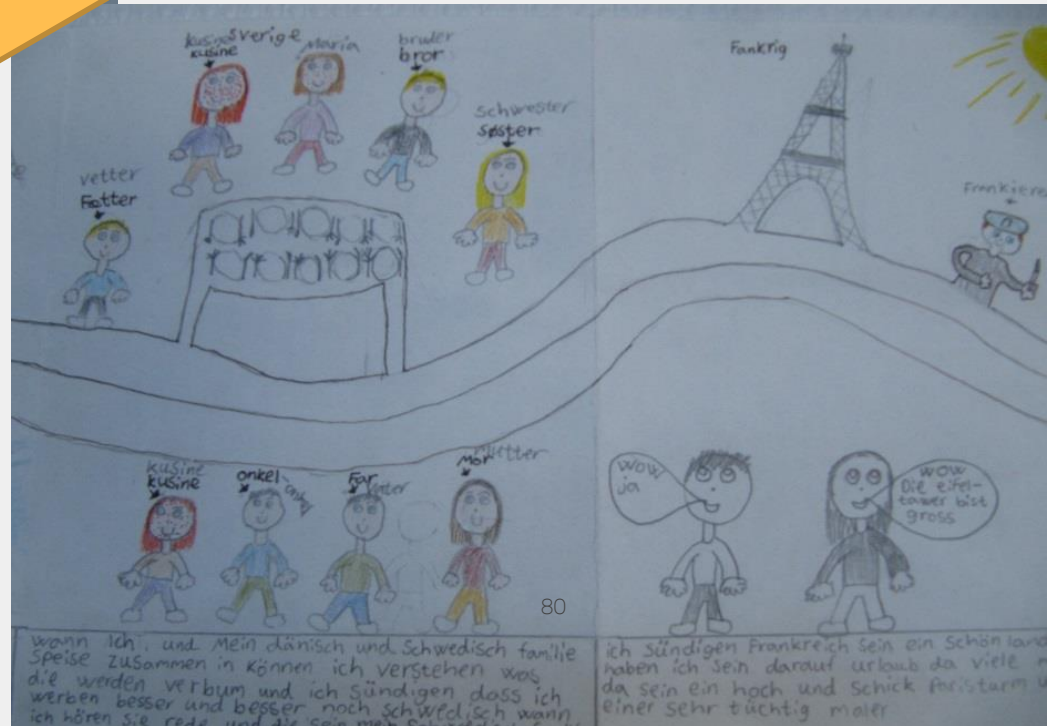
Carmen: Mhh

Tina: Ja, og jeg synes også, man kommer også tæt på en måde at kende de andre elever i klassen, fordi man ser hvilket sprog kan de, og hvad har de af familie, man ikke lige vidste før

Jeg synes også, det er meget smart fundet på af hende, at vi kunne lave det der papir, hvor man kunne tegne og så skal man skrive sådan noget, skrive en hel masse sprog, så man kan se, hvor man har lært noget

Litteratur som inspiration til refleksion om flersprogethed

Uddrag af det afsluttende interview med læreren

- "Det har givet mig meget, meget, meget stort indblik i vores mange sprog og lande, de har relationer til. Sprog, som jeg ikke anede noget som helst om før. Så uden tvivl er jeg blevet meget klogere på det. Og jeg synes også – vi er ikke i top 100 endnu, men jeg er blevet bedre til det ... Vi kan bruge det"

Fælles
drøftelse

Spørgsmål til fælles drøftelse

- Hvilke indtryk og overvejelser efterlader oplæggene jer med?
- Hvilke udfordringer stiller en 'pennycooksk' forståelse af sprog og sprogundervisning os overfor - i skolen og i læreruddannelsen?
- Hvad kunne vi vinde, og hvad risikerer vi at tabe ved at gentænke sprogundervisning i en 'pennycooksk' retning?